

יחידת ההדברה

כללי

1. יחידת ההדברה כפופה לאגף התברואה.
היחידה פועלת כיחידה מקצועית אוטונומית, כפוף לחוק רישוי עסקים/תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים) התשל"ה-1975 (להלן: "החוק").
2. היחידה מבצעת פעולות יזומות למניעת התהוות תנאים למפגעים ומטרדי מזיקים, ונותנת מענה לקריאות תושבים תוך פרקי זמן שנקבעו באמנת שירות. מספר הקריאות בשנה מתקרב ל-30,000. בשנת 2003 היו פניות האזרחים למוקד העירוני בנושא הדברה כ-32% מכלל הפניות לאגף התברואה, ובארבעת החודשים הראשונים של שנת 2004 היו כ-44% מכלל הפניות לאגף התברואה.
3. מטרות הביקורת:
 - א. בדיקת אופן טיפול היחידה במפגעים;
 - ב. הערכת רמת השירות הניתנת לתושבים;
 - ג. בדיקת אופן ההכנה, הניצול והבקרה של תקציב פעולות היחידה;
 - ד. בדיקה האם היחידה פועלת בהתאם לדרישות החוק;
 - ה. בדיקת אפשרות ליצירת הכנסות.
4. לצורך הבדיקה נפגשה הביקורת עם בעלי התפקידים הבאים: מאגף התברואה: מנהל האגף, מנהל יחידת ההדברה (להלן: "מנהל היחידה"), מנהל המוקד התפעולי, חשבת חטיבת התפעול, ממונה הנהח"ש בכיר, מרכז מערך לוגיסטי. מאגף רכש ולוגיסטיקה: מנהל מח' מחסנים, מנהל המצאי, ממונה בכיר הנהח"ש. מאגף התקציבים: בוחן תקציב. כמו כן התקבלו נתונים ממנהל המוסד העירוני, ממנהל יח' קשר קווי ומחשב, ומסגן חשב במינהל הכספים.
5. הביקורת נערכה בחודשים אפריל – יוני 2004.

ממצאים

6. מטלות יחידת ההדברה נגזרות משני מקורות עיקריים: פעולות יזומות ופעולות על פי קריאת אזרחים.
7. הפעולות היזומות כוללות:
 - א. ניטור מוקדי יתושים וריסוס המוקדים.
 - ב. פיזור רעלים להדברת מכרסמים ונברנים.

- ג. הזרקה לעצים נגד תולעי טוואי התהלוכה של האורן.
 8. פעולות על פי קריאה כוללות:
 א. ריסוס מוקדי יתושים עקב תלונות אזרחים.
 ב. טיפול במוקדי פרעושים וחרקים שונים.
 ג. הדברת צרעות ודבורים.
 ד. פינוי פגרים.
 ה. פינוי סוללות מעסקים ומוסדות ציבור.
 9. בנוסף, היחידה עוסקת בהסברה ובהדרכת תושבים בנושאים כגון: טיפול במפגעי יתושים, יונים ואחרים.
 10. כ- 80% מפעילות היחידה הינה עקב קריאות תושבים.
 11. להלן התפלגות הודעות על מפגעים שהתקבלו במוקד העירוני, לפי סוג מפגע, לשנים 2002 – 2003:

2003		2002		
הודעות שטופלו	הודעות שנפתחו	הודעות שטופלו	הודעות שנפתחו	מפגע
33	34	50	52	הדברת מזיקים
1,093	1,164	691	721	דבורים/צרעות
10,549	10,583	9,839	9,863	חולדות/עכברים
2,526	2,532	2,302	2,312	חרקים/פרעושים
394	395	182	182	איסוף סוללות ישנות
9,975	9,988	10,025	10,041	יתושים
1,105	1,322	3,018	3,446	פינוי פגר בעל חיים
		0	2	עטלפים
1	2	0	0	פינוי פגר ברשות הרבים
77	77	39	39	הדברת טוואי התהלוכה
446	446	475	475	הדברת מקקים ברחוב
26,199	26,543	26,621	27,133	סה"כ

* ההפרש בין ההודעות שנפתחו וההודעות שטופלו מוסבר בהודעות כפולות או הודעות שנסגרו כיוון שהמפגע לא נמצא בשטח.

הטיפול המניעתי במפגעים**מניעת מפגעי יתושים**

12. ביחידת ההדברה יש רשימות של מוקדים לדגירת יתושים בתחומי העיר תל אביב - יפו, ומחוז לגבולות העיר. הרשימה כוללת כ- 200 מוקדים/רחובות בעיר הידועים כמוקדי דגירה, וכן חצרות בתים שבהן בורות רקב העלולים להוות מוקדי דגירה.

13. עם ההתחממות במזג האוויר ותחילת עונת היתושים, חודשים אפריל - מאי, יחידת ההדברה מאתרת וממפה מוקדים פוטנציאליים לדגירת יתושים. לעיתים נעזרים לצורך המיפוי במסוק. יחד עם המיפוי מתחיל תהליך הדברה, ביקורת כל שבוע-שבועיים והדברה נוספת, תהליך שנמשך למעשה כל הקיץ.

14. כאמור, יחידת ההדברה מחזיקה רשימות של מוקדי דגירת יתושים גם מחוץ לעיר. מנהל היחידה מסר לביקורת כי מאחר שרשויות שכנות אינן מטפלות במוקדים ברמה טובה ומאחר שיתושים המופיעים בעיר תל אביב - יפו אפשר שמקורם בשטח רשויות שכנות, מבצעת יחידת ההדברה פעולות הדברה גם בשטחי הרשויות השכנות, לדוגמא: בריכות חימצון בשטח ביה"ס החקלאי במקווה ישראל, תעלות באזור מחלף גלילות, תעלות ובריכות בערים בני ברק, רמת השרון והרצליה.

15. העירייה אינה מחייבת את הרשויות בהוצאות הריסוס.

16. כל הרשימות על אזורים ורחובות של מוקדי יתושים מנוהלות ביחידת ההדברה, ידנית.

17. ככלל, יחידת ההדברה אמורה לבצע פעולות הדברה רק עד חצרות הבתים. למרות זאת מבצעת היחידה פעולות הדברה במקלטים מוצפים או בורות רקב בחצרות בתים - מבלי לגבות תשלום מהתושבים.

18. ראוי לציין כי טיפול היחידה במפגעי יתושים כולל גם פעולות למניעת התפשטות קדחת הנילוס המערבי, מחלה המועברת לבני אדם ע"י עקיצת יתוש הניזון מעופות נגועים. מנהל היחידה מסר לביקורת כי לא ידוע על פטירת תושב העיר כתוצאה ממחלת קדחת הנילוס המערבי.

מפגעי חולדות ונברנים

19. יחידת ההדברה פועלת באופן יזום בשכונות/אזורים המוכרים כאזורי מפגע חולדות. היחידה מחזיקה רשימות ידניות של שכונות/רחובות הידועים ככאלה שנדרשת בהם הדברה. הטיפול כולל פיזור פיתיונות מורעלים ואיבוק במחילות של חולדות ומבוצע בשווקים, בשכונות בעיר, או בחצרות בתים על פי קריאות.

20. עיקר הפעילות היוזמה נגד חולדות ונברנים נעשית בחודשי החורף, כיוון שכוח האדם היחידתי פנוי יותר מאשר בחודשי הקיץ.

21. מכיוון שחולדות נחשבות ליצורים "חכמים", אין למעשה הדברה של חולדות אלא לכל היותר מניעת התפרצות מגיפה. מוות של חולדות נעשה בדרך כלל בתוך מחילות, כך שאין כמעט צורך בפינוי פגרי חולדות.

22. בסיכום סיור שערכו נציגים מהמשרד לאיכות הסביבה, בתאריך 2/2/04, יחד עם נציגי יחידת ההדברה, נרשם: "נראה כי היחידה משקיעה מאמצים גדולים, ולעיתים אף מיותרים בנושא הדברת מכרסמים. יש לפתור את בעיות המכרסמים ע"י דרישה מבעל הנכס לדאוג לניקיונו ולא ע"י פיזור חומרי הדברה ללא ניטור מספיק".

בתגובה לטיטוט הממצאים, מחודש יולי 2004, מסר מנהל אגף התברואה כי יונפקו מנשרים לבעלי חצרות מוזנחות ומלוכלכות, עם דרישה לניקוי, זאת בטרם ביצוע פעולות הדברה.

טיפול בתולעי טוואי התהלוכה של האורן

23. תולעי טוואי התהלוכה של האורן גורמים לדלקות עור ועיניים.

24. ביחידת ההדברה ישנה רשימה של כ- 4,000 עצי אורן בחצרות פרטיות שיש לבצע להם הזרקה של חומר נגד התולעים (בחורשות ובגנים ציבוריים ההזרקה נעשית ע"י אגף שפ"ע).

25. העירייה אינה גובה תשלום בגין פעולות אלה.

פינוי פגרים והדברת דבורים

26. פינוי פגרים נעשה במהלך השבוע ע"י עובדי תחנות התברואה של האגף, במסגרת שעות עבודתם.

27. מהשעה 12:00 בצהריים, פינוי פגרים והדברת דבורים נעשים ע"י קבלן אחד (ע.ב.), ובשבתות וחגים ע"י קבלן שני (א.כ.).

28. הקבלנים מופעלים במהלך השבוע ע"י המוקד התפעולי של אגף התברואה, ובסוף השבוע ע"י המוקד העירוני.

29. במערכת המוקד מבחינים בשלושה סוגים של פינוי פגרים:

א. פינוי פגר ברשות הרבים – באחריות תחנות התברואה;

ב. פינוי פגר בעל חיים - עד חודש 7/2003 היה באחריות יחידת ההדברה. מחודש 7/2003 הועבר לטיפול קבלן;

ג. פינוי פגר סוס - באחריות האגף (מצריך משאית ומנוף).

30. פינוי פגרי בעלי חיים והדברת דבורים נעשים גם בתחום השטח הפרטי של התושבים – ללא תשלום.

איכות השירות

31. בשנת 2001 הגדיר אגף התברואה זמני תקן לטיפול במפגעים שונים, ובכלל זה מפגעים המטופלים ע"י יחידת ההדברה.
32. להלן נתונים על אחוז המפגעים שטופלו במסגרת זמני התקן שנקבעו לכל מפגע, לשנים 2002 – 2003, והשליש הראשון של שנת 2004:

מפגע	2002	2003	שליש I 2004
הדברת מזיקים	94%	94%	80%
דבורים/צרעות	12%	86%	91%
חולדות/עכברים	96%	98%	99%
חרקים/פרעושים	86%	88%	100%
איסוף סוללות ישנות	91%	96%	98%
יתושים	87%	92%	99%
פינוי פגר בעל חיים	89%	98%	100%
פינוי פגר ברשות הרבים		100%	
הדברת טוואי התהלוכה	97%	99%	100%
הדברת מקקים ברחוב	88%	86%	100%
סיכום *	84%	94%	99%

* - נוסחת החישוב: כמות תלונות שנסגרו בזמן/כמות תלונות שנסגרו

33. בתאריך 18/2/04 התקיימה ישיבה בראשות מנהל אגף התברואה ובעלי תפקידים נוספים מהאגף. מטרת הישיבה הייתה להעריך את זמני התקן באמנת השירות של האגף ולבדוק האם יש צורך לקצרו או להאריכו.
- אשר למפגעים הנוגעים ליחידת ההדברה, הומלץ להשאיר את זמני התקן כפי שהם למעט קיצור זמן התקן לפינוי פגר בעל חיים מ- 24 שעות ל- 12 שעות.

הכנה ובקרה של תקציב הפעולות של היחידה

34. להלן נתונים על תקציב הפעולות לשנים 2002 עד 2004:

2004		2003			2002			סעיף תקציב
ניצול עד 31/3	תקציב	ניצול ב-%	ניצול	תקציב	ניצול ב-%	ניצול	תקציב	
0	43,000	103%	40,248	39,000	100%	44,000	44,000	ביטוח 433/8
0	15,000	113%	15,848	14,000	122%	17,101	14,000	טלפונים 463/5
0	70,000	14%	9,824	70,000	46%	32,225	70,000	אחזקת רכב 531/9
0	17,000	85%	14,433	17,000	100%	14,000	14,000	ביטוח רכב 532/1
0	0	0%	0	55,000	0%	0	0	שכירת רכב 533/2
395	50,000	17%	8,293	50,000	71%	35,714	50,000	דלק ושמן 534/3
391	25,000	6%	1,383	25,000	24%	5,574	23,000	חלקי הילוף 535/4
61,101	280,000	91%	242,094	265,000	90%	251,040	280,000	חמרי הדברה 721/4
31,949	70,000	82%	69,893	85,000	75%	55,949	75,000	הדברה-עבודה בקבלנות 751/1 ,
504	160,000	106%	116,666	110,000				פינוי פגרים 752/2
94,340	730,000		518,682	730,000		455,603	570,000	ס ה " כ

הערות:

- א. בסעיפים חומרי הדברה (721/4), הדברה - עבודה בקבלנות (751/1), ופינוי פגרים (752/2) הופיעו בשנת 2003, בנוסף ליתרות המנוצלות בטבלה, שריונים בסך 20,211 שקלים, 9,192 שקלים ו- 6,392 שקלים בהתאמה, שמקורם בהתחייבויות כספיות. כמו כן, בסעיף שכירות רכב נרשם שריון בסך 40,000 שקלים שמהותו קיצוץ תקציבי.
- ב. תקציב יחידת ההדברה נעשה ללא שיתוף מנהל היחידה. למנהל היחידה אין מידע שוטף על מצב תקציב היחידה.
- ג. הבקרה התקציבית נעשת ע"י חשבת חטיבת התפעול, ברמה של חריגות מהתקציב ולא ברמת החיובים.
- ד. בבדיקת חיובים בסעיפי תקציב הפעולות של היחידה לשנים 2002 עד חודש מרץ 2004 הועלו ההערות הבאות:

הוצאות דלק (1)

- (א) במועד הביקורת היו ליחידת ההדברה 6 כלי רכב וקטנוע. בשנים קודמות היו 5 כלי רכב וקטנוע, ולעיתים נשכר רכב נוסף.
- (ב) רכבי היחידה יכולים לתדלק בתחנת הדלק שבמתחם הסוללים או בתחנות דלק איתן יש לעירייה הסדר.
- (ג) כל רכב משוייך לסעיף תקציב. חיוב הסעיף נעשה ע"י הנה"ח של אגף רכש ולוגיסטיקה המנהלת את נושא התדלוק.
- (ד) בבדיקתנו נמצא כי:
- בשנת 2001 נעשה חיוב אחד בלבד, בחודש יולי, ע"ס 6,702 ₪.
 - בשנת 2003 החשבון לא חוייב במשך חמישה חודשים (מאוגוסט עד דצמבר).
 - בשנת 2004, עד תחילת חודש מאי, החשבון חוייב פעם אחת, בחודש פברואר, ע"ס 373 ₪.
- (ה) הוברר כי חלק מכלי הרכב שוייכו ליחידות אחרות של אגף התברואה, וכלי רכב אחד שוייך למפעל המים.
- בתגובה לטיוטת הממצאים, מחודש יולי 2004, מסר מנהל אגף התברואה כי "אופי העבודה של יחידת ההדברה הינו דינמי והיקפו משתנה בעונות השנה, דבר המחייב שינוי בהקצאת האמצעים. אין אפשרות לתקן את היחידה עם אמצעים קבועים. כך עובד כל אגף התברואה לאורך השנים, לפעמים ניתנים אמצעים נוספים ליחידה ולפעמים מפחיתים".

הוצאות אחזקת רכב, דלק ושמונים, וחלקי חילוף (עבודות חוץ) (2)

- (א) כל כלי רכב המקבל שירות, מהשירותים המוזכרים לעיל, במוסך העירוני, משוייך לסעיף תקציב אותו מחייבים בגין השירות.
- (ב) הביקורת בדקה את הסיבה לניצול הנמוך של סעיפי תקציב אלה.
- נמצא כי מלבד כלי רכב אחד, כל שאר כלי הרכב של יחידת ההדברה היו משוייכים לסעיפי תקציב של יחידות אחרות באגף התברואה.

הוצאות טלפונים (3)

- (א) החיובים בסעיף הטלפונים הינם בגין הקווים הבאים:
- (1) קו שלוחה רחוקה לבנין העירייה (8175) הנותן "תחושה" שהיחידה נמצאת בתוך העירייה. מנהל יחידת קשר קווי מסר לביקורת כי הקו לא חסכוני, ונשקל ביטולו (עלותו פי 5 מקו טלפון רגיל).

- (2) קו למכשיר פקס.
- (3) קו מיחשוב במהירות 64 קב"ש.
- (4) קו ISDN שהותקן עקב היעדר תשתית במקום בו נמצאת יחידת ההדברה. הקו יכול "להתפצל" לשני צירים שבכל אחד מהם ניתן להעביר קול או מידע. הקו ניתן תחושה של כמה קווי חיוג.
- (ב) חיוב בגין הוצאות טלפון נעשה באיחור רב; לדוגמא: במועד הביקורת, תחילת חודש מאי 2004, טרם נרשמו הוצאות טלפוניות משנה זו.
- (ג) מכשירי הקשר (מירס) של היחידה, כמו יחידות אחרות באגף התברואה, רשומים תחת סעיף תקציב אחד של אגף התברואה, ולא בסעיף נפרד לכל יחידה.
- מנהל אגף התברואה מסר לביקורת כי האגף בודק שאינו מחוייב על מכשירים שאינם ברשותו.
- (4) רכישת חומרי הדברה
- (א) עד לפני כחמש שנים, יחידת ההדברה היתה רוכשת חומרי הדברה באמצעות אגף רכש ולוגיסטיקה. היחידה היתה כותבת מזכר/דרישת רכש לאגף רכש ולוגיסטיקה, והאגף היה רוכש את המוצרים.
- (ב) אחראי מחסן הדברה מסר לביקורת כי בשיטה זו נתגלו תקלות, למשל טעויות בין השם המסחרי לשם הגנרי של החומר, קבלת חומרים עם תאריכי תפוגה קרובים או שפג תוקפם, ורכישת חומרים שלא בהתאם לרשימות של המשרד לאיכות הסביבה, שכל נושא הפיקוח על ההדברה הוא בתחום סמכותו.
- (ג) בעקבות תקלות אלו הוחלט שנושא הרכש יבוצע ע"י יחידת ההדברה: אגף רכש ולוגיסטיקה מגיע להסכם עם ספקים על סמך רשימת חומרי הדברה המאושרים ע"י המשרד לאיכות הסביבה המועברת לאגף ע"י יחידת ההדברה.
- ההזמנה נעשית באמצעות המערכת הלוגיסטית (הקלדת מק"ט פריט וכמויות), המערכת בוחרת את הספק, והספק מביא את החומרים ישירות ליחידת ההדברה. התשלום לספק נעשה על פי תנאי ההתקשרות עמו.
- (ד) בבדיקת סעיף התקציב לשנת 2003 נמצא שריון בסך 20,211 ₪, שלפחות עד חודש מאי 2004 לא נמחק.

(5) הוצאות הדברה - עבודה בקבלנות, ופינוי פגרים

- (א) סעיפי תקציב אלה אינם בשליטת יחידת ההדברה. הפעלת קבלן להדברה ולפינוי פגרים נעשית ע"י המוקד התפעולי של אגף התברואה, במהלך השבוע, או ע"י המוקד העירוני בסופי שבוע והגים. חשבת חטיבת התפעול מסרה לביקורת כי רישום סעיפים אלה בתקציב יחידת ההדברה נעשה לדרישת אגף התקציבים, שביקש לרכז סעיפי תקציב לפי נושאים.
- (ב) בבדיקת סעיף התקציב "פינוי פגרים" לשנת 2003 נמצא כי שריון בסך של 6,392 ₪ לא נמחק, לפחות עד חודש מאי 2004.
- בסעיף "הדברה-עבודה בקבלנות" לשנת 2003, נמצא שריון בסך של 9,192 ₪, שעד חודש מאי 2004 טרם נמחק.

אחסון חומרי ההדברה וניהול המלאי

35. תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים) 1975 קובעות, בין השאר, כי לעסק של השמדת חרקים ומכרסמים נדרש רשיון, ועל המבקש רשיון למלא הוראות הכתובות בתקנות. ליחידת ההדברה יש רשיון לצמיתות.
36. הביקורת בדקה אם מחסן חומרי ההדברה עומד בדרישות שנקבעו בתקנות:
- א. בסעיף 7 לתקנות נקבע, בין השאר, כי "הקירות החיצוניים, הרצפה והגג יהיו בנויים מחומרי בנייה קשים שאינם עץ".
- בפועל הקירות החיצוניים של המחסן עשויים מקירות גבס. בתגובה לטיטת הממצאים, בחודש יולי 2004, מסר מנהל אגף התברואה כי המבנה נבדק ע"י הרשות לאיכות הסביבה והתקבל אישור לאחסון רעלים במחסן, וכי היתר הרעלים מכסה גם את המבנה של האחסון.
- ב. בסעיף 8 לתקנות נקבע כי ארגזי להחסנת קוטלי מזיקים שאינם מוחזקים במחסן או להחזקתם בשעת הובלתם יהיה עשוי מתכת או עץ... מצופה פח מבחוץ ויסומן בתווית "רעל – 1" ויהיה נעול.
- נמצא כי אין ארגזי אחסנה כנדרש, וברכבי היחידה אין ארגזי אחסנה אלא מחיצה בלבד. מנהל אגף התברואה מסר, בתגובה לטיטת הממצאים, כי האגף פועל לבניית ארגזים ממתכת לכל רכב שבו יאוחסנו רעלים שמוכנים לפיזור.
- ג. סעיף 10 לתקנות קובע כי "מחוז למחסן ימצאו ארגזי עזרה ראשונה הכולל חומרים לגרימת הקאה וחומרי נגד לאותם קוטלי מזיקים בשימוש בעסק"
- לא נמצא ארגז עזרה ראשונה כנדרש.

מנהל אגף התברואה מסר, בתגובה לטיוטת הממצאים, כי "בימים אלו (יוני 2004) אנו מבררים עם המשרד לאיכות הסביבה את החומרים הנדרשים לעורה ראשונה ביחידת ההדברה ויירכש בהתאם".

ציוד שאינו חומרי הדברה

37. ביחידת ההדברה אין רישום של מצאי הציוד הנמצא ביחידה.
38. רכישה והחלפה של ציוד עבור יחידת ההדברה נעשים באמצעות מחסן המשק של אגף התברואה, המצוי במתחם הסוללים.
39. המלאי של היחידה נרשם במערכת הלוגיסטית כמחלקה באגף התברואה.
40. נמסר לביקורת כי לפחות בשנתיים האחרונות לא נעשתה בדיקה של מצאי הציוד ביחידה.
41. מרכז המערך הלוגיסטי, האחראי על ניהול המלאי באגף התברואה, מסר לביקורת כי כל עוד לא היתה ספירה של פריטי המצאי ביחידה, וכל עוד הפריטים לא סומנו והוזנו למערכת המלאי, סביר להניח שיהיו פערים בין המלאי המופיע ברשימות ובין המצאי הקיים ביחידה.
42. מנהל יחידת המצאי העירוני מסר לביקורת כי במערכת הלוגיסטית נרשם כל ציוד שנרכש, כולל ציוד מתכלה (שלא נחשב ציוד אינוונטרי), ובדר"כ לא מופחתים פריטים שהוצאו מיחידה מהמערכת הלוגיסטית. לפיכך, סביר להניח שלא תהיה התאמה בין המצאי בפועל לרשימות במערכת הלוגיסטית.
43. ספירת כל מצאי הציוד העירוני ורישומו במערכת המצאי (אירולייט) אמורה להסתיים במחצית שנת 2005.

ניהול פנקס רישום

44. על פי התקנות, יש לנהל פנקס רישום של פעילות ההדברה. הרישום נועד לתעד פעולות שנעשו ולבקרה על הוצאה ושימוש בחומרי הדברה.
45. הרישום של פעולות ההדברה ומעקב אחר תנועת מלאי חומרי ההדברה נרשמים ביחידת ההדברה בכמה אופנים:
- א. רישום קבלה של חומרי הדברה למחסן, במערכת הלוגיסטית;
- ב. רישום הוצאה של חומרי הדברה מהמחסן (ביחידות שלמות) במערכת הלוגיסטית, וחתימה של המדבירים על קבלת החומרים;
- ג. רישום ידני של סידורי עבודה יומיים לצוותות המדבירים. הדוחות נבדקים ע"י מנהל היחידה בסיום יום עבודה, ונשמרים ביחידה.

- ד. טפסי פניות אזרחים מהמערכת הממוחשבת של המוקד העירוני, עליהם רושם המדביר מה ביצע ומתי.
46. אחת לשנה מתבצעת ספירת מלאי חומרי ההדברה במחסן לעומת רשימת מצאי שמופקת מהמערכת הלוגיסטית – "דוח השוואה".
- הבדיקה האחרונה נעשתה בתאריך 22/12/03 בנוכחות חשבת חטיבת התפעול, ונמצאה התאמה מלאה בין המלאי לרישום.

מערכות עזר לניהול היחידה

מערכת מוקד

47. ליחידת ההדברה יש גישה למערכת הממוחשבת של המוקד העירוני.
48. הזנת נתונים למערכת נעשית, בעיקר, ע"י עובדי המוקד העירוני (106) המקבלים תלונות מאזרחים, וגם ע"י פקידת יחידת ההדברה המקבלת תלונות טלפוניות או מכתבים מתושבים, וע"י המוקד התפעולי של אגף התברואה.
49. תלונות המוקלדות למערכת המוקד העירוני מודפסות באופן שוטף במדפסת שביחידת ההדברה, דף לכל פנייה, והן מהוות בסיס להכנת תכנית עבודה ליום המחרת.
50. מדביר המטפל בתלונה רושם את פרטי הטיפול על טופס התלונה, והפרטים מוקלדים בסוף כל יום עבודה למערכת ו"סוגרים" את המטלה. תלונות שלא טופלו, מועברות ליום המחרת.
51. כבקרה על תלונות שלא טופלו, נדרש להיכנס לתפריט השאלות במערכת מוקד ולהפיק דוחות.
52. במהלך הביקורת הועלו טענות על מערכת המוקד העירוני, שלחלק מהן היתה עדה הביקורת:
- א. איטיות תגובה;
 - ב. "נפילות" רבות של המערכת. נמסר על מקרים בהם המערכת לא פעלה 24 שעות. יש ביחידה טפסים לרישום פניות, למקרים שהמחשב "נופל";
 - ג. פעולות אתחול המחשב אורכות זמן רב;
 - ד. אין אפשרות של המרכז לסיוע טכני באגף המיחשוב "להשתלט" על המחשב ביחידת ההדברה, ולטפל בו מרחוק. היו מקרים שנדרש לשלוח טכנאי לטיפול בתקלות;
 - ה. בעת ביצוע שאילתא המחשב "נתקע" לזמן רב. אין אינדיקציה אם מדובר בתקלה או באיטיות תגובה של המחשב.

תוכניות עבודה יומיות/תקופתיות

53. תוכניות עבודה יומיות נרשמות ידנית על טפסי "סידור עבודה".

54. מרבית המטלות התקופתיות, הכוללות כתובות ואתרים בהם יש לבצע פעולות הדברה יזומות כטיפול מונע, מופיעות ברשימות ידניות, מהן מועתקים פרטים ללוחות.
55. אין ליחידה מכונה לצילום מסמכים, וכך כל מסמך שצריך לצלם מועתק, או שמצולם באמצעות מכשיר פקסימיליה הנמצא ביחידה ומצולם על נייר כימי, או שניגשים לחווה החקלאית הנמצאת בסמוך, לצורך צילום המסמכים.

נוהל חירום

56. יחידת ההדברה יזמה כתיבת "נוהל חירום" במטרה להגדיר אחריות, סמכות וסדר פעולה במקרה של אירוע חומרים מסוכנים במתקן בו יושבת היחידה. נקבע שהתרגול יתבצע כל חצי שנה.
57. התרגול מתבצע פעמיים בשנה, וכולל ריענון הוראות הנוהל אצל עובדי היחידה, ומיד לאחר מכן תרגול "יבש" של אירוע.

כוח אדם

58. במועד הביקורת מנתה היחידה 18 איש לפי הפירוט הבא:
מנהל היחידה, פקידה כתבנית, 2 מפקחי עבודה, 13 מדבירים נהגים, ומדביר נהג מחסנאי.
בחודשי הקיץ מתוגבר הצוות הקבוע בכ- 3-4 עובדי קבלן.
59. במועד הביקורת נעשו חילופי פקידות כתבניות בין יחידת ההדברה לבין לשכת הסמנכ"ל לתפעול, ללא ביטוי לחילופין במצבת העובדים במערך כוח אדם.
מנהל אגף התברואה מסר לביקורת כי המקרה יטופל.
60. עפ"י תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים), עובד הדברה צריך להיות לפחות בן 18 שנה, ושמתקיימים בו לפחות אחת מהנסיבות שלהלן:
א. הוא מדביר בהתאם לסוג היתרו ותנאיו;
ב. הוא עובד הדברה;
ג. הוא פועל בנוכחותו ובפיקוחו של מדביר.
התקנות מגדירות מה נדרש מכל עובד.
בבדיקתנו נמצא כי העובדים ביחידת ההדברה עובדים בהתאם לתקנות.

יצירת הכנסות מפעולות יחידת ההדברה

61. במהלך הבדיקה העלתה הביקורת את האפשרות ליצירת הכנסות משירותים שנותנת יחידת ההדברה. עמדת מנהל האגף, כפי שנמסרה לביקורת בתאריך 8/6/04, היא כי "במסגרת התקנות הקיימות והשירות שאנו נדרשים לתת לחושבים – אין מקום (לגביית תשלום - א.מ.) ... כדי

ליצור הכנסות יש להרחיב את תחומי הפעילות ומשכה ... כיום היחידה אינה יכולה (בגודלה הנוכחי) לבצע משימות (אפילו מכניסות) נוספות".

מסקנות

מקצועיות ואיכות השירות

62. יחידת ההדברה מבצעת את המטלות שבתחום אחריותה במקצועיות רבה, תוך עמידה בזמני התקן שנקבעו לה. עיון בטבלת ה"מפגעים שטופלו במסדרת זמני התקן" מצביע על מגמת השתפרות מתמדת לאורך השנים, שמלווה בביקורת עצמית של הנהלת האגף המנסה לקצר את זמני התקן.

הדברת מזיקים

63. יחידת ההדברה אמורה לבצע פעולות הדברה עד חצרות הבתים. לעיתים היחידה נכנסת גם לחצרות בתים ומקלטים על מנת לבצע פעולות הדברה, ללא תשלום, פעולות שאילו היו בעלי הנכס מזמינים גורם פרטי לביצוען, היו נדרשים לתשלום.

תקציב היחידה

64. אי שיתוף מנהל היחידה בהכנת תקציב היחידה ובבקרה על התקציב, גורם לכך שהבקרה נעשית ע"י חשבת חטיבת התפעול וברמה של חריגות מהתקציב. לדעת הביקורת, שיתוף מנהל היחידה בבקרה התקציבית יכול היה למנוע מצב שבו חוייבו יחידות אחרות בהוצאות הדלק, בהוצאות אחזקת כלי הרכב, ובהוצאות חלקי החילוף והשמנים לכלי הרכב, וכן, בטיפול בשריונים שלא נמחקו.

65. אי מחיקת שריונים זמן רב, וחייב הוצאות הטלפונים באיחור רב, גורמים לאי קבלת תמונת מצב עדכנית על ההוצאות, וקושי בביצוע בקרה על ההוצאות.

אחסון חומרי הדברה

66. ככלל, אחסון וטיפול בחומרי הדברה נעשים בצורה תקינה, מלבד החריגות המוזכרות בסעיף 36. לדעת הביקורת, היעדר ארגז אחסנה נעול בכלי הרכב הפתוחים, עלול להביא לגניבת חומר רעיל, על כל המשתמע מכך.

ציוד שאינו חומרי הדברה

67. אי רישום המצאי ביחידת ההדברה ואי בדיקה של המצאי בשנים 2002 ו-2003, עלולים לגרום לחוסר התאמה בין הציוד ביחידה ובין הרשימות באגף, כך שבמרחק של זמן, קשה יהיה להתחקות אחר ציוד חסר.

מערכות עזר לניהול היחידה

68. איטיות בתגובה של "מערכת מוקד", נפילות המערכת, וזמן התגובה הארוך לכיצוע שאילתות, פוגעים בעדכון המערכת סמוך למועד האירוע, וגורמים למיעוט שימוש בשאילתות עקב חשש מ"תקיעת מחשב".

69. היעדר מכונת צילום ביחידה גורם לשימוש במכשיר הפקס כבמכונת צילום, ונטישת עמדת הפקידה במקרים שנדרש לצלם מסמכים במשרדי החווה החקלאית הסמוכה, או להעתקה ידנית של משימות, בעיקר יזומות, שיש לבצע.

כוח אדם

70. לדעת הביקורת, מערך כוח אדם צריך לשקף, בכל נקודת זמן, את מצבת העובדים בכל אחת מיחידות העירייה. אי עדכון חילופי הכתבניות פוגע בעדכניות המערכת.

המלצות

הכנסות משירותי הדברה

71. לדעת הביקורת יש לבחון אפשרות ליצירת הכנסות באמצעות שירותים שמספקת יחידת ההדברה, למשל:

- הדברת חולדות בחצרות פרטיות;
- הזרקה נגד טוואי התהלוכה של האורן בחצרות פרטיות;
- ריסוס במקלטים פרטיים מוצפי מים;
- הדברה/ריסוס בשטח רשויות מקומיות שכנות;
- השתתפות רשויות מקומיות שכנות בשכירת שירותי מסוק;
- פינוי פגרים בחצרות פרטיות;
- ביצוע ריסוס בבתי העירייה על ידי היחידה ולא באמצעות קבלן חיצוני (כ- 60,000 ₪ בשנה);
- ביצוע ריסוס במוסדות עירוניים (למשל מוסדות חינוך) על ידי היחידה ולא באמצעות קבלן חיצוני.

תקציב היחידה

72. לדעת הביקורת, יש לשתף את מנהל יחידת ההדברה בהכנת תקציב היחידה ובבקרה על סעיפי התקציב במהלך השנה.

73. יש לעדכן את סעיפי התקציב של הוצאות הדלק, אחזקת רכב, חלקי חילוף ושמונים של כל אחד מכלי הרכב העובדים בשירות יחידת ההדברה.

74. יש לרשום את ההוצאות בסעיפי התקציב המתאימים סמוך מאד למועד ביצוע ההוצאה או לקבלת חשבונית המס.

אחסון חומרי הדברה

75. יש לבצע שיפורים במחסן חומרי ההדברה כנדרש בתקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים) התשל"ה - 1975.

76. יש להתקין ארגז אחסנה, עם אפשרות לנעילה, ברכבי היחידה הפתוחים.

ציוד שאינו חומרי הדברה

77. יש לנהל רישום של מצאי הציוד ביחידה.

78. יש לבצע בדיקה של המצאי, לפחות אחת לשנה, עד לסיום ספירת מצאי הציוד העירוני והזנת מערכת המצאי העירונית הייעודית (מערכת אירולייט).

מערכות עזר לניהול היחידה

79. יש לבצע בדיקה של תפקוד "מערכת מוקד" ביחידת ההדברה, ולתת מענה לתקלות שפורטו בסעיף 52 לעיל.

80. מומלץ להעביר את כל הרשימות הידניות למחשב.

81. מומלץ לרכוש עבור היחידה מכונת צילום.

כוח אדם

82. יש לעדכן את מערך כוח אדם בכל שינוי במצבת העובדים.